

JA44

ES CEMENTERI DES MORO
Jaciment Arqueològic
Talaiòtic - Medieval Islàmic
Protecció. Integral

CLASSIFICACIÓ DE PROTECCIÓ

- ☐ Bé Catalogat
- ■ Bé d'Interès Cultural
- ■ Catàleg Municipal
- ☐ Incoat BC
- ☐ Incoat BIC
- ☐ Patrimoni de la Humanitat

GRAU DE PROTECCIÓ

- ■ Integral
- ☐ Parcial
- ☐ Ambiental

1 IDENTIFICACIÓ

CODI. JA 44
NOM. ES CEMENTERI DES MORO - COVA DE SON BOSC
TIPUS DE BÉ

- ☐ Arquitectura civil privada
- ☐ Arquitectura civil pública
- ☐ Arquitectura industrial
- ☐ Arquitectura militar
- ☐ Arquitectura religiosa
- ☐ Béns d'interès paisatgístics i ambiental
- ☐ Béns o llocs etnològics
- ☐ Conjunt històric
- ☐ Escultura monumental religiosa i heràldica
- ■ Jaciment arqueològic
- ☐ Jardí històric
- ☐ Zona paleontològica

2 LOCALITZACIÓ

ADREÇA. Carretera Andratx- Capdellà. MA103
CODI POSTAL.
REF CADASTRAL. 07005A005001700000RF
POLÍGON. 05
PARCEL·LA. 170
ZONA

- ☐ Andratx
- ☐ Camp de Mar
- ☐ Dragonera
- ☐ Port d'Andratx
- ☐ Sa Coma
- ☐ Sant Elm
- ☐ S'Arracó
- ■ Rústica

COORDENADES UTM.
Pt. central
453618.9768, 4382518.6097

TIPUS D'ACCÉS

- ☐ Fàcil
- ■ Difícil
- ☐ amb vehicle de tracció total
- ☐ amb vaixell

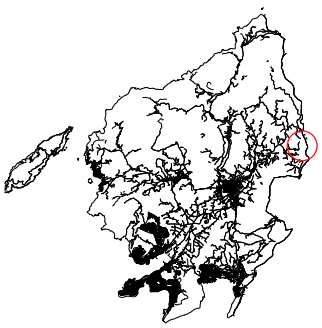
GRAU D'ACCESSIBILITAT

- ☐ Accessible
- ■ Parcialment accessible
- ☐ Innaccessible

3 ELEMENTS PROTEGITS

Conservació íntegra tant de les estructures conservades com de les eventuals estructures i nivells arqueològics existents dins l'àrea de la delimitació del bé i l'àrea del seu entorn de protecció.

JA44

ES CEMENTERI DES MORO
Jaciment Arqueològic
Talaiòtic - Medieval Islàmic
Protecció. Integral

4 DESCRIPCIÓ

AUTORIA.

ESTIL. Cova natural d'enterrament.

CRONOLOGIA. **Talaiòtic, Postalaiòtic, Romà, Medieval Islàmic.**

CLASSIFICACIÓ DEL SÒL

- ☐ Urbà
- ☐ Urbanitzable
- ☐ Sòl rústic comú
- ■ Rústic protegit
  - ☐ AANP (Àrea natural d'especial interès d'alt nivell de protecció)
  - ■ ANEI (Àrea natural d'especial interès)
  - ☐ ARIP (Àrea rural d'interès paisatgístic)

RÈGIM DE PROPIETAT

- ☐ Consell Insular
- ☐ Fundacions
- ☐ Govern Balear
- ☐ Govern Central
- ☐ Institucions Eclesiàstiques
- ☐ Municipal
- ■ Particular
- ☐ Altres

OBSERVACIONS.

Aquesta cova es troba en el límit territorial entre el municipi d'Andratx i el municipi de Calvià.

DESCRIPCIÓ.

Entorn: Cim del Puig de Sa Grua de 481 m.s.n.m. a una àrea rocosa amb avencs i rodejat de pins, ullastres, garballó i herbàcies. Molt a prop es localitza un punt geodèsic. Amb un gran domini visual de la vall quasi tot la vall central d'Andratx, la vall interna de s'Alqueria, la vall d'es Capdellà, i zones costeres de Calvià i Andratx. Té contacte visuals amb jaciments arqueològics de Calvià i amb el poblat talaiòtic de Ses Pedreres de s'Alqueria (JA 54) i el turó fortificat del Castellot de s'Alqueria (JA 23) i altres punts de control territorial.

Extensió: Uns 1.812 m² aproximats de zona arqueològica envoltant l'accés a la cova, i una àrea d'entorn de protecció que emmarcaria un espai d'uns 8.390 m².

Jaciment: Cova natural a uns 471 m.s.n.m. que presenta unes mides aproximades d'uns 23,50 de longitud per uns 12,30 metres d'amplada aproximada amb planta irregular. L'accés es realitza per una petita obertura al costat nord en forma de passadís amb pendent que dona ingrés a un espai més ample que pareix dividit en dos sectors mitjançant un arc natural. Al costat sud-oest de la cova existeix una gran perforació o despreniment de la coberta de la volta. Actualment el seu subsòl es troba espoliat i els seus estrats totalment remoguts, constatant gran presència de restes d'ossos humans, grans capes de calç i restes de petits paraments. Indicis de l'existència de possibles sectors fèrtils del jaciment.

Funcionalitat: Funerària i delimitadora simbòlica del territori

Estat de conservació: Dolent. Les espoliacions continuades del seu subsòl ens indiquen una necessitat d'actuació urgent d'excavació i documentació dels estrats fèrtils que puguin restar intactes dins la cova i a la seva entrada.

HISTÒRIA.

Les primeres referències d'aquesta cova les aporta Mascaró Pasarius des de la dècada dels anys 50 on menciona l'existència d'una gran caverna denominada Cementeri des Moros amb abundància de materials arqueològics que guardava el propietari de la possessió de Son Bosc. L'any 1972 es va realitzar l'única campanya d'excavació d'aquest jaciment per Catalina Ensenyat, publicada l'any 1981 a dins "Excavaciones Arqueológicas en España" el llibre " Las Cuevas sepulcrales mallorquines de la Edad del Hierro". Dins aquest estudi, que afectà a menys d'un quart de la seva superfície, es va poder documentar l'existència de dos nivells arqueològics fèrtils. L'estrat més antic donà una informació de la seva utilització com a cova d'enterrament d'època talaiòtica, on s'han trobat inhumacions amb cal de restes humanes en posició fetal. A més pogueren documentar l'ús de aixovars funeraris tant ceràmics com d'elements fets amb metalls o vidre, especialment de bronze com les plaquetes de plom o bronze, les pàteres, discs, campanetes, anells...L'altre nivell arqueològic, més modern, pertany ja a l'època romana amb uns rituals de enterraments a base d'incineracions i la deposició amb urnes de mares de les cendres amb l'aixovar clàssic d'aquesta època. Però a més, es documentà la visita o ús de la cova a l'època musulmana gràcies a la presencia d'una llumeta d'aquesta etapa històrica. Els materials d'aquesta excavació es troben dipositats al Museu de Mallorca. Els materials que col·leccionaven els propietaris de la possessió es troben a la col·lecció Marqués.

BIBLIOGRAFIA.

·A.A.V.V. (1994*): Carta arqueològica de les Illes Balears. Municipi d'Andratx*. Govern de les Illes Balears. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Direcció General de Cultura. Servei de Patrimoni.

·ALBERO SANTACREU, D. (2011). *Primeras aproximaciones a la organización del espacio rural durante época islámica (902-1229) en Qalbiyan (S-O de Mallorca)*. Arqueología y Territorio Medieval 18.

·ARAMBURU-ZABALA HIGUERA, J. (1998). *El patrón de asentamiento de la cultura talayótica en Mallorca*. Palma: Ed. El Tall.

·ARAMBURU ZABALA, J (2005): *Mallorca arqueològica. Contribució al inventari de jaciments*. CD-Rom. Consell Insular de Mallorca.

·BORDOY BORDOY, M.J.; LLADÓ CAPÓ, J.C.; MARTÍNEZ GALLARDO, S.; MÁS FLORIT, C. (2006). *El patrimoni arqueològic d´Andratx: breu aproximació*. En I Jornades d´estudis locals d´Andratx. Palma: Ajuntament d´Andratx.

·MASCARÓ PASARIUS, Josep (1967): *Inventario de los monumentos megalíticos y restos prehistóricos y protohistóricos de Mallorca. En A.A.V.V. Monumentos Prehistóricos y Protohistóricos de la Isla de Mallorca*. Madrid.

·MASCARÓ PASARIUS, Josep (1985). *El patrimonio arqueológico del término de Andratx*. En Diari Baleares. 24, 25, 26, 27 i 28 de gener de 1985.

·ENSEÑAT ENSEÑAT, C. (1981). *Las Cuevas Sepulcrales Mallorquinas de la Edad del Hierro*. En Excavaciones Arqueológicas en España.. Madrid, Ministerio de Cultural. Dirección General de Bellas Artes, Archivos y Bibliotecas. Subdirección General de Arqueología.

·VICENÇ I BATLE, A. (1992): *Contribució al coneixement de la circulació monetària a l'època antiga al terme municipal d'Andratx. Premis Andratx 1992. Inèdit*

5 ESTAT DE CONSERVACIÓ

DEL CONJUNT DE BÉ

- ☐ Bó
- ☐ Dolent.
- ■ Mitjà
- ☐ Ruïna

DE LA FAÇANA

- ☐ Bó
- ☐ Dolent
- ☐ Mitjà
- ☐ Ruïna

DE L'ENTORN

- ■ Bó
- ☐ Dolent
- ☐ Mitjà
- ☐ Ruïna

DE LA COMPOSICIÓ VOLUMÈTRICA

- ☐ Bó
- ☐ Dolent
- ■ Mitjà
- ☐ Ruïna

DE LES TEULADES

- ☐ Bó
- ☐ Dolent
- ☐ Mitjà
- ☐ Ruïna

DELS ESPAIS COMUNS

- ☐ Bó
- ☐ Dolent
- ☐ Mitjà
- ☐ Ruïna

DE L'ESTRUCTURA

- ☐ Bó
- ☐ Dolent
- ■ Mitjà
- ☐ Ruïna

DELS INTERIORS

- ☐ Bó
- ☐ Dolent
- ☐ Mitjà
- ☐ Ruïna

6 DIRECTRIUS D'INTERVENCIÓ

INTERVENCIONS ADMISSIBLES.

Únicament estaran permeses actuacions relacionades amb la neteja de vegetació, excavació arqueològica, consolidació, restauració i actuacions adscrites a la seva posada en valor, tot seguint les estipulacions de la Llei 12/98 i el Decret 144/2000. Quedant els espais de zones arqueològiques amb el nivell de protecció integral, en tant que són Béns d'Interès Cultural. Qualsevol tipus d'actuació permesa segons la llei 12/98 haurà de dur un projecte específic firmat per arqueòlegs i/o restauradors per a que sigui aprovat segons la normativa vigent per l'administració competent. Tot tipus d'intervenció dins la zona de protecció i la zona de control arqueològic d'un jaciment arqueològic i en els béns immobles amb cautela arqueològica, estarà condicionada a la realització d'un estudi arqueològic, regulat a l'article 28.11 d'aquesta norma, elaborat per part de tècnics especialitzats (arqueòlegs), comptant amb l'autorització del Consell Insular de Mallorca previ a l'atorgament de la llicència municipal d'edificació i ús del sòl. L'estudi, signat pel tècnic especialitzat, conclourà la viabilitat de la intervenció en aquell espai i haurà d'ésser adjuntat a l'expedient de l'obra o la instal·lació sol·licitada

OBRES PERMESES

- ■ Manteniment
- ■ Consolidació
- ■ Recuperació/Restauració
- ☐ Condicionament
- ☐ Reestructuració
- ☐ Reconstrucció
- ☐ Ampliació
- ■ Rehabilitació
- ☐ Enderroc

INTERVENCIONS PREFERENTS.

Conservació, Consolidació, Restauració, Excavació Arqueològica i Actuacions adscrites a la seva posada en valor. Realització amb caràcter d'urgència d'un projecte integral arqueològic tant del interior com de l'accés a la cova degut als continus actes vandàlics als estrats del seu interior.

ENTORNS DE PROTECCIÓ

L'entorn de protecció del bé és el que queda gràficament representat en l'apartat 11. Documentació Gràfica de la fitxa de catàleg. Aquesta àrea delimitada estarà condicionada a la realització d'un estudi arqueològic, regulat a l'article 28.11 d'aquesta norma, elaborat per part de tècnics especialitzats (arqueòlegs), comptant amb l'autorització del Consell Insular de Mallorca previ a l'atorgament de la llicència municipal d'edificació i ús del sòl. L'estudi, signat pel tècnic especialitzat, conclourà la viabilitat de la intervenció en aquell espai i haurà d'ésser adjuntat a l'expedient de l'obra o la instal·lació sol·licitada.Les intervencions en aquests entorns de protecció dels bens no poden alterar el caràcter arqueològic, arquitectònic i paisatgístic de l'àrea ni pertorbar la visualització del bé. En aquests entorns es prohibeix qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori així com qualsevol abocament d'escombraries, runa o deixalles.

Si durant l'execució d'una obra a un immoble o una parcel·la tant propera a una zona arqueològica o a resultats d'una troballa casual, es troben objectes o restes arqueològiques, el promotor i la direcció facultativa de l'obra paralitzaran immediatament els treballs, prendran les mesures adequades de protecció i en comunicaran el descobriment, en el termini de 48 hores, al consell insular o l'Ajuntament.

7 INTERVENCIONS (data)

TIPUS

- ☐ Conservació
- ☐ Consolidació
- ☐ Esbucament
- ☐ Estudi documental
- ■ Intervenció arqueològica (S.XX - 1972)
- ☐ Nova construcció
- ☐ Reforma
- ☐ Rehabilitació
- ☐ Restauració
- ☐ Altres

OBSERVACIONS.

8 USOS

ANTERIORS

- ☐ Altres
- ☐ Agrícola-ramader
- ☐ Agroturisme
- ☐ Administratiu
- ☐ Associacions
- ☐ Banc
- ☐ Comercial
- ☐ Culte
- ☐ Decoratiu
- ☐ Defensiu
- ☐ Desocupat
- ☐ Espai de lleure
- ☐ Forn
- ■ Funerari
- ☐ Habitatge
- ☐ Industrial
- ☐ Restaurant
- ☐ Obra d'enginyeria
- ☐ Militar
- ☐ Sanitari
- ☐ Serveis-Administració pública

ACTUAL

En relació al règim d'usos permesos actualment s'estarà al que disposa la classificació, definició i condicions establertes a les Normes Subsidiàries del Planejament d'Andratx per a la zonificació on es trobi el bé.

OBSERVACIONS.

9 PROTECCIÓ

TIPUS DE PROTECCIÓ	Catàleg Municipal. Normes subsidiàries del Planejament Urbanístic
CATEGORIA	Integral
DISPOSICIÓ	
DATA	
REVISIÓ	2014
TIPUS DE PROTECCIÓ	**Bé d'Interès Cultural (B.I.C.)**
CATEGORIA	Zona Arqueològica
DISPOSICIÓ	BOE. Decret 2563/1966
DATA	10/09/1966
REVISIÓ	

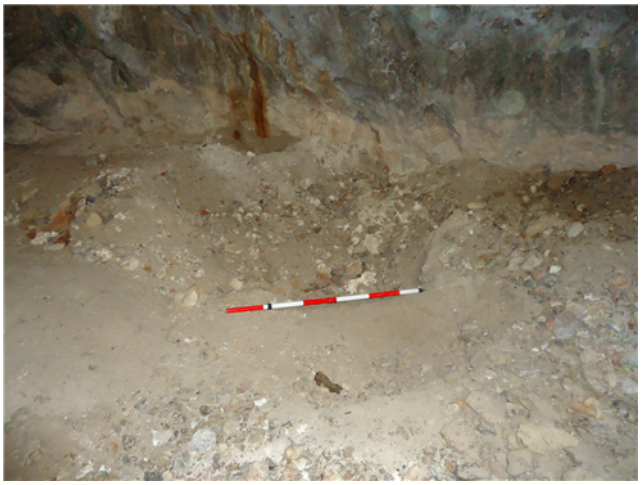
OBSERVACIONS.
Jaciment recollit a la Carta Arqueològica amb la fitxa 04/44
Carta Arqueològica- Govern Balear. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Direcció General de Cultura. Servei de Patrimoni. 1994

JA44

ES CEMENTERI DES MORO
Jaciment Arqueològic
Talaiòtic - Medieval Islàmic
Protecció. Integral

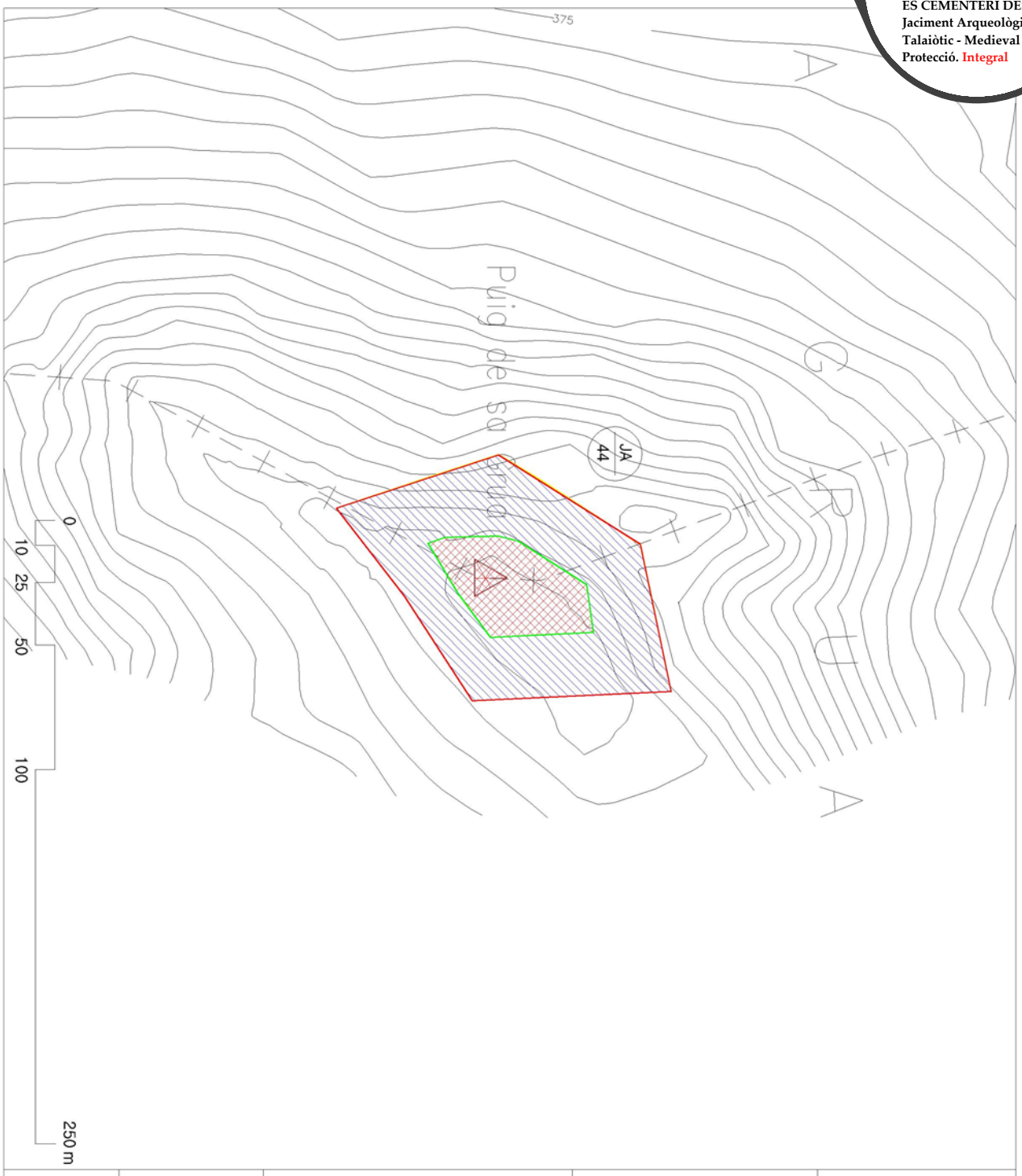

11 DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

JA44

ES CEMENTERI DES MORO
Jaciment Arqueològic
Talaiòtic - Medieval Islàmic
Protecció. Integral

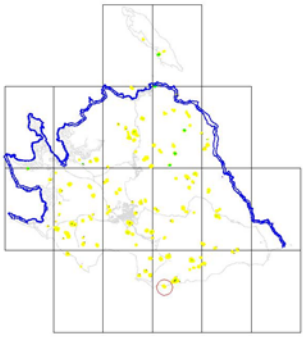
CATÀLEG PATRIMONI HISTÒRIC D'ANDRATX

patrimoni andratx

ELEMENTS CATALOGATS

ENTORN DE PROTECCIÓ

IDENTIFICACIÓ ELEMENT CATALOGAT

NORMES SUBSIDIÀRIES DEL MUNICIPI D'ANDRATX

PLANOL Nº O-TM-1-09

Concepte:

CATÀLEG PATRIMONI HISTÒRIC D'ANDRATX

ANY 2014

CODI

JA/44

Ajuntament d'Andratx Illes Balears

Ajuntament d'Andratx

patrimoni andratx